

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 1018201039
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1018201039.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: F. Z., bytom N. XX, Š., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 0349361402018 zo dňa 27. apríla 2018, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/104/2018-75 zo dňa 29. júla 2019, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Sťažovateľke náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom, č. k. 23Sa/104/2018-75 zo dňa 29.07.2019, zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 0349361402018 zo dňa 27.04.2018, ktorým podľa § 218 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) rozhodla o odvolaní povinnej (žalobkyne) proti upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávky, vydaného na základe rozhodnutia o začatí konania vo veci vymáhania pohľadávky, ktorej podkladom je právoplatný a vykonateľný exekučný titul, rozhodnutie č. 1410194414 zo dňa 27.01.2014, sankcie vo výške 844,62 eur, ktorým bola uložená povinnosť zaplatiť pohľadávku spolu vo výške 844,62 eur, zmenil rozhodnutie tak, že z výrokovej časti upovedomenia o začatí vymáhania pohľadávok sa vypúšťa text: „Podľa ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a/ bod 20...“ sa nahrádza textom: „Podľa ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a/ bod 19...“, vo zvyšku upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok zostáva v platnosti.

2. V odôvodnení svojho rozsudku krajský súd uviedol, že považoval za preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Nové Zámky rozhodnutím č. 700-1410194414-GC04/14 zo dňa 27.01.2014 predpísala povinnej ako samostatne zárobkovo činnnej osobe (ďalej aj „SZČO“) penále za obdobie júl 2004 až jún 2005, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie a

poistného do rezervného fondu solidarity, v celkovej sume 844,62 eur. Žalobkyňa - povinná, podala v zákonnej lehote odvolanie a žalovaná ako odvolací orgán odvolanie povinnej zamietla a napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdila rozhodnutím č. 26931-2/2014-BA zo dňa 24.09.2014, ktoré sa stalo právoplatným a vykonateľným dňa 29.09.2014. Tento právoplatný a vykonateľný exekučný titul je právne záväzný a nemožno ho zmeniť. Sociálna poisťovňa ako oprávnená v súlade s § 225c zákona o sociálnom poistení začala dňa 09.03.2018 konanie vo veci vymáhania pohľadávky v prospech oprávnenej voči povinnej na vymoženie pohľadávky v celkovej sume 844,62 eur. Dňa 12.03.2018 zaslala povinnej v súlade s § 225i ods. 5, § 225j ods. 7 a § 225m ods. 3 zákona o sociálnom poistení upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok. Povinná, teda žalobkyňa, predmetnú pohľadávku nezaplatila a voči upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávok podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie zo dňa 02.04.2018, ktoré bolo doručené oprávnenej dňa 06.04.2018.

3. Krajský súd následne uviedol, že dôvody, ktoré uvádzala žalobkyňa v odvolaní, sú vo vzťahu k vydanému upovedomeniu skutkovo a právne irelevantné, pretože týmito námietkami sa mala žalobkyňa brániť v konaní o predpísaní penále. Predmetný exekučný titul je však vykonateľný a právoplatný. Námietku, ktorú uvádzala v odvolaní ohľadom nesprávnej citácie ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a/ bod 20 zákona o sociálnom poistení, ktorý neexistuje, odvolací orgán zohľadnil a túto chybu prvostupňového rozhodnutia (upovedomenia) odstránil tým, že zmenil v tejto časti rozhodnutie a správne uviedol citáciu ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a/ bod 19. Ostatné námietky, ktoré uvádzala žalobkyňa v žalobe, boli totožné aj v podanom odvolaní voči upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávky, a na tieto už odvolací orgán ani správny súd prihliadať nemohol, pretože tieto námietky mala vzniesť voči právoplatnému rozhodnutiu o predpísaní penále.

4. Správny súd k námietke žalobkyne o premlčaní pohľadávky podľa ustanovení Občianskeho zákonníka uviedol, že tieto sa nevzťahujú na daný prípad, pretože žalovaný správny orgán ako i prvostupňový správny orgán rozhodoval v zmysle osobitného zákona, a to § 147 zákona č. 461/2003 Z. z. zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého právo predpísať penále sa premlčí za 10 rokov odo dňa jeho splatnosti a v zmysle ods. 3 uvedeného ustanovenia sa právo vymáhať penále premlčí za 6 rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa prepísalo. Námietky premlčania mohol účastník konania uplatniť v rámci zákonnej 15 dňovej lehoty na podanie odvolania voči rozhodnutiu, ktorým bolo predpísané penále. Platná právna úprava neumožňuje, aby žalovaná prihliadala z úradnej povinnosti na premlčanie práva predpísať penále. V pôvodnom konaní žalobkyňa túto námietku premlčania nevzniesla, exekučný titul je právne záväzný a nemožno ho zmeniť, a preto krajský súd dospel k názoru, že rozhodnutie žalovaného je vydané v súlade so zákonom.

5. Proti rozsudku Krajského súdu v Nitre podala žalobkyňa (ďalej aj „sťažovateľka“) v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť podľa § 440 v ods. 1 písm. g) a j) SSP, z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože sa súd riadil nezákonnými rozhodnutiami žalovanej.

6. Sťažovateľka uviedla, že pobočka sociálnej poisťovne vydala dňa 16.06.2010 rozhodnutie č. 15924/2010-NZ, ktorým rozhodla, že jej zaniklo poistenie ku dňu 30.06.2005 podľa § 21 ods. 1 zákona č. 439/2004 Z. z. z dôvodu, že ako samostatne zárobkovo činná osoba nedosiahla príjem 78.000 Sk, príjem za rok 2004 bol nulový, nebol vyšší ako 12 - násobok vymeriavacieho základu. Jedine toto rozhodnutie o zániku poistného považuje za zákonné a oprávnené. Keďže poistné zaniklo zo zákona, rozhodnutie č. 700-14109562116604/11 zo dňa 24.08.2011 o predpísaní poistného vo výške 844,65 eur za obdobie jún 2004 až jún 2005 je v celom rozsahu a obsahu irelevantné a nezákonné. Za nezákonné považuje sťažovateľka aj rozhodnutie o poistnom a úhrade poistného č. 115/199/2014-56 zo dňa 25.11.2015. Krajský súd sa preto podľa nej riadil nezákonnými rozhodnutiami orgánov verejnej správy.

7. Podľa názoru sťažovateľky sa orgány verejnej správy neriadili ustanovením § 228 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. keď v rozhodnutiach neuviedli nulový príjem z daňového priznania, ktorý mal vplyv na zánik poistného, neriadili sa § 138 ods. 10 zákona č. 439/2004 Z. z., pretože neuviedli vymeriavací základ rozhodnutia a nedodrжали § 21 ods. 1 zákona z dôvodu, že nie je uvedený rozdiel medzi celým príjmom z daňového priznania a zákonom stanoveným príjmom a zákonom uvedeným násobkom

(oslobodenie od príjmu - odpočet), z ktorého rozdielu sa malo vypočítať poistné. Orgány verejnej správy nedodržali znenie § 144 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že toto bolo účinné až od 01.01.2010 a je vylúčená jeho spätná platnosť k obdobiu od júla 2004 až júna 2005. Svojím postupom sa tak orgány verejnej správy dopustili porušenia čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru. Pobočka sociálnej poisťovne v rozhodnutí neuviedla, že dlhuje poistné, toto uviedla až v rozhodnutí o penále. Z toho vyplýva, že žiaden dlh na poistnom neexistoval a nikdy nebola vyzvaná na zaplatenie preddavku na poistnom.

8. Sťažovateľka tiež poukázala na nedodržanie § 209 ods. 1 až 5 zákona č. 461/2003 Z. z. pobočkou sociálnej poisťovne z dôvodu, že jej rozhodnutie je v rozpore so zákonom, nebol spoľahlivo zistený skutkový stav veci a neobsahuje predpísané náležitosti vo výroku rozhodnutia, spočívajúce v konštatovaní, že je dlžná na poistnom. Rozhodnutie zo dňa 24.08.2011 je v rozpore s odôvodnením rozhodnutia zo dňa 16.06.2010, v ktorom nie je uvedená úvaha s uvedením ustanovenia zákona a nie je uvedený podklad rozhodnutia, vymeriavací základ aj s uvedením rozdielov medzi dosiahnutým príjmom a zákonom určeným príjmom. Nie sú v ňom uvedené úvahy pri hodnotení dôkazov pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodli. Z tohto dôvodu považuje sťažovateľka rozhodnutia zo dňa 27.04.2018, 24.09.2014, 27.01.2014, 24.08.2011 za nezákonné.

9. Podľa názoru sťažovateľky, orgány verejnej správy nedodržali § 178 ods. 1 písm. a), bod 19 zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že nikdy nevystavili žiadne predbežné opatrenie, ktoré nikdy neobdržala, o ktorom nemá vedomosť, prečo a kým bolo vystavené, a preto neexistuje. Toto predbežné opatrenie považuje za lešť voči svojej osobe. V predbežnom opatrení bolo o niečom rozhodnuté a bolo povinnosťou ho účastníkovi konania doručiť do vlastných rúk podľa § 212 ods. 1, 3 zákona. Sťažovateľka vyslovila presvedčenie, že pobočka sociálnej poisťovne úmyselne zatajila jej prihlášku na dobrovoľné poistenie ako samostatne zárobkovo činné osobe pri otvorení živnosti. Úmyselne stratila a zatajila daňové priznanie za rok 2004 a rozsudok Okresného súdu Bratislava 1, v ktorom rozhodol, že jej pracovný pomer trvá a je založený na riadnej pracovnej zmluve. Rozhodovala o jej starobnom dôchodku 8 mesiacov bez toho, aby požiadala o predĺženie lehoty na rozhodnutie a až po jej osobnej intervencii začala konať s tvrdením, že nemá od nej žiadne doklady, čo nebola pravda. Pobočka sociálnej poisťovne nútila sťažovateľku, aby vyplnila registračný list fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činné osoby - prihlášku ku dňu 01.07.2004, s čím nesúhlasila z dôvodu, že prihláška je ku dňu otvorenia živnosti a má vypísať odhlášku ku dňu 30.06.2005, kedy jej zaniklo dobrovoľné poistenie. Okrem toho, že pracovala na základe pracovnej zmluvy, vykonávala aj živnosť pre inú spoločnosť, pričom na živnostenský list nepodnikala. Od 01.01.2004 ani po ďalšie roky žiadnu prácu popri zamestnaní na živnosť nevykonávala. Sťažovateľka vyčítala sociálnej poisťovni, že odmietla prevziať odhlášku ku dňu zániku poistenia a odmietla jej vyplatiť dávky nemocenského ako zamestnankyne ako aj samostatne zárobkovo činné osobe. Uvedené konanie orgánov verejnej správy je nezákonné a nezákonné sú aj jej rozhodnutia vydané na základe falošných údajov.

10. Tým, že krajský súd neskúmal podklady k rozhodnutiam, konal v rozpore so zákonom, čím porušil jej práva garantované Ústavou Slovenskej republiky ako i Dohovorom. Z uvedených dôvodov považuje sťažovateľka vymáhanie sumy 844,65 eur za nezákonné. V danom prípade došlo k nedodržaniu ustanovení § 225c, § 148 ods. 1 - 12, § 225a, 225m ods. 1 až 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Krajský súd v Nitre rozhodol na základe falošných rozhodnutí s falošným obsahom o poistnom a vec preto nesprávne posúdil.

11. Sťažovateľka oznámila, že požiadala o pomoc Centrum právnej pomoci, požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku a trov konania. Navrhla, aby súd zamietol rozhodnutia zo dňa 27.01.2014, 24.08.2011, 29.04.2014, zamietol rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 11S/199/2014-56 zo dňa 25.11.2015, rozhodnutie zo dňa 27.04.2018, upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávky zo dňa 12.03.2018, ako aj rozhodnutie zo dňa 24.09.2014.

12. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti po popise a priebehu konania pred orgánmi verejnej správy poukázala na odôvodnenie svojho rozhodnutia o odvolaní. Podľa jej názoru žalobkyňa v

kasačnej sťažnosti neuviedla žiadne nové skutočnosti, ku ktorým by sa žalovaná v priebehu konania nevyjadřila a ktoré by nezohľadnila. Z kasačnej sťažnosti vyplývajú aj námietky a skutkové okolnosti, ktoré nie sú predmetom napadnutého rozhodnutia. Uviedla, že posudzovanie otázok súvisiacich so vznikom a trvaním poistenia nie je predmetom konania vo veci vymáhania pohľadávok podľa štvrtej časti zákona o sociálnom poistení. Právne posúdenie prípadnej nezákonnosti prvostupňového rozhodnutia orgánov verejnej správy nie je predmetom konania vo veci vymáhania pohľadávok a skutočnosti, ktoré žalobkyňa namieta sú vo vzťahu k tomuto konaniu irelevantné. Žalovaná s v plnom rozsahu pridrižiava svojich doterajších písomných vyjadrení. K doručovaniu výziev na zaplatenie preddavkov alebo vystavovaniu a doručovaniu predbežného opatrenia dlžníkom, ktoré žalobkyňa namietala, žalovaná uviedla, že takáto povinnosť jej nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu a predbežné opatrenia v súvislosti s platením poistného nevydáva. Námietky žalobkyne, ktorými vyslovila podozrenie z vydávania falošných rozhodnutí s falošným obsahom, považuje za nedôvodné. Pokiaľ sa žalobkyňa domáhala zrušenia už právoplatných a vykonateľných rozhodnutí Sociálnej poisťovne alebo rozsudku Krajského súdu v Nitre, také námietky nie sú predmetom tohto konania.

13. Žalovaná vyjadřila názor, že rozhodnutie a aj postup vo veci vymáhania pohľadávky na penále v sume 844,62 €, predpísané rozhodnutím zo dňa 27.01.2014, ako aj rozhodnutie zo dňa 27.04.2018 považuje za súladné so zákonom. Krajský súd v Nitre vychádzal z dostatočne zisteného právneho a skutkového stavu veci a vec správne právne posúdil. Navrhla, aby najvyšší súd kasačnú sťažnosť žalobkyne v celom rozsahu zamietol ako nedôvodnú.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti nemožno vyhovieť.

15. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

16. Predmetom skúmania v rozsahu kasačnej sťažnosti je právne posúdenie otázky, či postup orgánov verejnej správy ako i rozhodnutie žalovanej o odvolaní proti upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávky, č. 0349361402018 zo dňa 27.04.2018 bol v súlade so zákonom.

17. Z obsahu administratívneho spisu kasačný súd zistil, že pobočka Sociálnej poisťovne vydala dňa 27.01.2014 rozhodnutie č. 700-1410194414-GC04/14, ktorým predpísala sťažovateľke za obdobie júl 2004 až jún 2005 penále v sume 844,62 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov, a to za obdobie od júla 2004 do júna 2005, do dňa začatia kontroly, t. j. do 27.01.2014. Platenie poistného a príspevkov podľa uvedeného rozhodnutia vyplývalo z postavenia žalobkyne ako SZČO, ktorá za uvedené mesiace odviedla poistné a príspevky v nižšej sume. Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací orgán dňa 24.09.2014 tak, že odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Rozhodnutie o predpísaní penále nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 29.09.2014, pričom nebolo zo strany sťažovateľky napadnuté správnu žalobou.

18. Z dôvodu, že sťažovateľka penále, predpísané právoplatným a vykonateľným rozhodnutím v určenej lehote neuhradila, pobočka Sociálnej poisťovne vydala dňa 09.03.2018 rozhodnutie o začatí konania vo veci vymáhania predmetnej pohľadávky a následne dňa 12.03.2018 upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok.

19. Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v účinnom znení, fyzická osoba a právnická osoba,

ktoré sú povinné platiť poisťné, sú povinné poisťné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

20. Podľa § 142 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poisťné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak. Zaplatením pohľadávky na poisťnom postúpenej podľa § 149 sa podmienka zaplatenia poisťného považuje na účely nároku na dávku za splnenú.

21. Podľa § 143 ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z. z., poisťné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poisťné.

22. Podľa § 228 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie najneskôr do ôsmich dní od vzniku týchto poistení a odhlásiť sa z týchto poistení do ôsmich dní od ich zániku.

23. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

24. Podľa § 225b zákona č. 461/2003 Z. z. exekučným titulom na účely tohto zákona je vykonateľné rozhodnutie, ktorým bola uložená účastníkovi konania povinnosť plniť a účastník konania si túto povinnosť v určenej lehote dobrovoľne nesplnil.

25. V zmysle § 178 ods. 1 písm. a) bod 19 zákona č. 461/2003 Z. z., do pôsobnosti pobočky patrí a) rozhodovať v prvom stupni vo veciach vymáhania pohľadávok na poisťnom, príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, pokute, penále .

26. Podľa § 210 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., organizačné zložky Sociálnej poisťovne vydávajú rozhodnutie vo veciach uvedených v § 178 ods. 1 písm. a) a v § 179 ods. 1 písm. a) a b).

27. Podľa § 218 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni. Ak sú na to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

28. Podľa § 225c ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., konanie vo veciach vymáhania pohľadávok začína Sociálna poisťovňa na podklade exekučného titulu vydaním rozhodnutia o začatí konania vo veciach vymáhania pohľadávok.

29. Podľa § 225c ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., rozhodnutie o začatí konania vo veciach vymáhania pohľadávok obsahuje:

- a) názov organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodnutie vydala,
- b) číslo a dátum vydania rozhodnutia,
- c) meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu a identifikačné číslo sociálneho zabezpečenia účastníka konania, ktorým je fyzická osoba, alebo obchodné meno, sídlo, identifikačné číslo účastníka konania, ktorým je právnická osoba,
- d) označenie exekučného titulu,
- e) sumu pohľadávky,
- f) meno, priezvisko, funkciu, podpis oprávnenej osoby a odtlačok úradnej pečiatky alebo, ak sa rozhodnutie vyhotoví s použitím výpočtovej techniky, predtlačný odtlačok pečiatky Sociálnej poisťovne s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby.

30. Podľa § 225c ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., rozhodnutie o začatí konania vo veciach vymáhania pohľadávok sa nedoručuje. Proti rozhodnutiu o začatí konania vo veciach vymáhania pohľadávok nie sú prípustné opravné prostriedky. Rozhodnutie o začatí konania vo veciach vymáhania pohľadávok je právoplatné dňom jeho vydania.

31. Podľa § 225i ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne doručí do vlastných rúk platiteľovi mzdy príkaz na začatie vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy a účastníkovi konania upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy a zakáže účastníkovi konania nakladať s peňažnými prostriedkami, ktoré možno vymáhať spôsobmi podľa tohto zákona, a to až do sumy vymáhanej pohľadávky. Účastník konania stráca dňom, keď sa platiteľovi mzdy doručí príkaz na začatie vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy, právo na vyplatenie tej časti mzdy, ktorá zodpovedá určenej výške zrážok.

32. Podľa § 225i ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy obsahuje:

- a) názov a sídlo organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ktorá upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy vydala,
- b) označenie exekučného titulu,
- c) meno, priezvisko, adresu a identifikačné číslo sociálneho zabezpečenia účastníka konania, ktorý je fyzickou osobou,
- d) sumu pohľadávky,
- e) výzvu na zaplatenie pohľadávky do ôsmich dní od doručenia upovedomenia o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy,
- f) upozornenie, že ak pohľadávka nebude zaplatená v lehote podľa písmena e), príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne pristúpi k vymáhaniu pohľadávok zrážkami zo mzdy na základe exekučného príkazu na vymáhanie pohľadávok zrážkami zo mzdy,
- g) informáciu, že upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy zostáva v platnosti do úplného uspokojenia vymáhanej pohľadávky a vzťahuje sa aj na budúcich platiteľov mzdy,
- h) číslo účtu príslušnej organizačnej zložky Sociálnej poisťovne,
- i) variabilný symbol a špecifický symbol,
- j) poučenie o odvolaní proti upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy vrátane poučenia, či rozhodnutie možno preskúmať súdom,
- k) meno, priezvisko, funkciu, podpis oprávnenej osoby a odtlačok úradnej pečiatky alebo, ak sa upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok zrážkami zo mzdy vyhotoví s použitím výpočtovej techniky, predtlačný odtlačok pečiatky Sociálnej poisťovne s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby.

33. Podľa § 225n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., účastník konania môže príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok vydala, do 15 dní odo dňa doručenia upovedomenia o začatí vymáhania pohľadávok podať odvolanie, ak po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhanej pohľadávky alebo bránia jej vymáhateľnosti, alebo ak existujú iné okolnosti, pre ktoré je vymáhanie pohľadávok neprípustné. Odvolanie musí byť odôvodnené a na dodatočne uplatnené dôvody sa neprihliada.

34. Podľa § 225n ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., odvolanie podľa odseku 1 má odkladný účinok. Proti rozhodnutiu o odvolaní sa nemožno odvolať. Rozhodnutie o odvolaní obsahuje aj poučenie o možnosti jeho preskúmateľnosti súdom.

35. Základným predpokladom na vydanie upovedomenia o začatí vymáhania pohľadávky príslušnou organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne je existencia exekučného titulu, t. j. právoplatného rozhodnutia, ktorým bola poistencovi uložená povinnosť uhradiť dlžnú sumu.

36. Z obsahu predloženého spisu žalovanou kasačný súd zistil, že dňa 29.09.2014 nadobudlo

právoplatnosť rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nové Zámky č. 700-1410194414-GC04/14 zo dňa 27.01.2014, v spojitosti s rozhodnutím žalovanej, č. 26931-2/2014-BA zo dňa 24.09.2014, o odvolaní voči prvostupňovému rozhodnutiu vo veci predpísania penále v sume 844,62 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného a príspevkov za obdobie júl 2004 až jún 2005. Správnosť postupu orgánov verejnej správy v súvislosti s uvedenými rozhodnutiami (exekučný titul) vo veci predpísaného penále nemôžu byť predmetom súdneho prieskumu v tomto konaní, pretože súdnemu prieskumu podlieha len také rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktoré po využití riadnych opravných prostriedkov v správnom konaní nadobudlo právoplatnosť a účastník konania podal voči nemu správnu žalobu v zákonom určenej lehote, do dvoch mesiacov od jeho oznámenia - doručenia. Z obsahu spisu je zrejmé, že sťažovateľka druhostupňové rozhodnutie žalovanej zo dňa 24.09.2014 prevzala dňa 29.09.2014, pričom sa nedomáhala na súde jeho preskúmania. Z uvedeného dôvodu predmetné rozhodnutia, predstavujúce exekučný titul pre vymáhanie predpísaného penále, súd už nebol a nie je oprávnený preskúmať.

37. Predmetom súdneho prieskumu v tomto konaní je iba zákonnosť postupu orgánov verejnej správy v konaní podľa štvrtej časti zákona č. 461/2003 Z. z., upravujúcej konanie vo veci vymáhania pohľadávok.

38. Kasačný súd zistil, že orgány verejnej správy postupovali v súlade so zákonom, keď po tom, ako rozhodnutie o predpísaní penále nadobudlo právoplatnosť, príslušný prvostupňový orgán vydal rozhodnutie č. 0349361402018 zo dňa 09.03.2018 o začatí konania vo veci vymáhania pohľadávky, ktorá sa podľa § 225c ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. nedoručuje a nie je voči nemu prípustný opravný prostriedok.

39. Voči následne vydanému upovedomeniu o začatí vymáhania pohľadávok podala sťažovateľka odvolanie, ktorého obsah nekorešponduje s dôvodmi uvedenými v § 225n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože neobsahuje popis okolností, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu, a ktoré by mali za následok zánik vymáhanej pohľadávky alebo bránia jej vymáhateľnosti, alebo iné okolnosti, pre ktoré je vymáhanie pohľadávok neprípustné. Sťažovateľka v podanom odvolaní popisovala dôvody, pre ktoré nesúhlasí so vznikom pohľadávky na poistnom, ktoré nie je predmetom tohto konania, poukazovala na nesúvisiace konanie sociálnej poisťovne vo veci starobného dôchodku, či nesúlad s Exekučným poriadkom.

40. Žalovaná žalobou napadnutým rozhodnutím o podanom odvolaní rozhodla v súlade so zákonom, keď v časti zmenila prvostupňové rozhodnutie - upovedomenie o začatí vymáhania pohľadávok a opravila nedostatok spočívajúci v nesprávnom označení § 178 ods. 1 písm. a) bod 19, v súlade s ust. § 218 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. Z dôvodu, že sťažovateľka neuviedla v odvolaní žiadnu okolnosť, ktorá by sa vyskytla po vzniku exekučného titulu, t. j. po právoplatnosti rozhodnutia o predpísaní penále (29.09.2014), ktorá by predstavovala prekážku pre vymáhanie pohľadávky, nebol daný dôvod na iný postup a rozhodnutie. Orgány verejnej správy boli v danom prípade povinné postupovať v intenciách predpisu upravujúceho činnosť orgánov sociálneho poistenia (zákon č. 461/2003 Z. z.). Zákon č. 233/1995 Z. z. (Exekučný poriadok) upravuje postavenie a činnosť súdnych exekútorov ako i samosprávu exekútorov, pričom žalovaná do okruhu uvedených subjektov nepatrí, a preto sa týmto zákonom nemohla riadiť tak, ako to namietala sťažovateľka.

41. Preskúmaním obsahu žalobou napadnutých rozhodnutí kasačný súd zistil, že tieto obsahujú náležitosti v zmysle § 225i ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. a nebol daný dôvod na ich zrušenie.

42. Podľa § 441 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) v kasačnej sťažnosti nemožno uplatňovať nové skutočnosti a dôkazy okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podanej kasačnej sťažnosti.

43. Kasačnou sťažnosťou sa sťažovateľka v závere predmetného podania domáhala zrušenia rozhodnutí, ktoré neboli predmetom prieskumu Krajského súdu v Nitre v konaní č. 23Sa/104/2018, a to rozhodnutí organizačných zložiek Sociálnej poisťovne zo dňa 27.01.2014, 24.08.2011, 29.04.2014, 24.09.2014.

44. Kasačnou sťažnosťou možno podľa § 438 ods. 1 SSP napadnúť len právoplatné rozhodnutie krajského súdu. Z uvedeného dôvodu nie je v právomoci kasačného súdu preskúmavať rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktoré neboli na základe podanej súdnej žaloby predmetom prieskumu krajského súdu.

45. Predmetom tohto konania na najvyššom súde nemôže byť ani rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 11S/199/2014-56 zo dňa 25.11.2015, ktorého zrušenia sa sťažovateľka takisto v kasačnej sťažnosti domáhala. Voči rozsudkom krajských súdov v správnom súdnom konaní bolo možné podať podľa Občianskeho súdneho poriadku, predpisu účinného do 30.06.2016, odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 OSP). Po uplynutí uvedenej lehoty už nie je možné právoplatné rozhodnutie prvostupňového súdu napadnúť postupom podľa zákona č. 162/2015 Z. z. účinného od 01.07.2016 formou kasačnej sťažnosti.

46. Najvyšší súd Slovenskej republiky v danej súvislosti dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod.. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení.

47. Podaním, doručeným Krajskému súdu v Nitre dňa 16.12.2019 (t. j. po podaní kasačnej sťažnosti), sťažovateľka požiadala, aby krajský súd pribral do konania neziskovú organizáciu: „Občan, demokracia, zodpovednosť“ so sídlom v Bratislave, ktorá by mala ochraňovať jej práva. Konanie na Krajskom súde v Nitre bolo ukončené nadobudnutím právoplatnosti rozsudku, č. k. 23Sa/104/2018-75 zo dňa 29.07.2019, dňom 23.11.2019. Po ukončení konania na krajskom súde na túto požiadavku nemožno prihliadať.

48. Podľa § 448 SSP účastníkom konania o kasačnej sťažnosti je ten, kto podal kasačnú sťažnosť, a tí, ktorí boli účastníkmi konania pred krajským súdom, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie. Nezisková organizácia „Občan, demokracia, zodpovednosť“ nie je subjektom definovaným v predmetnom ustanovení, a preto nemá spôsobilosť byť účastníkom kasačného konania.

49. Na základe uvedených dôvodov dospel kasačný súd k názoru, že orgány verejnej správy postupovali a rozhodli v súlade so zákonom a krajský súd vec správne právne posúdil. Kasačnú sťažnosť preto podľa § 461 ako nedôvodnú zamietol.

50. O náhrade trov kasačného konania rozhodol podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že neúspešnému sťažovateľovi nepriznal ich náhradu. Žalovaná nemá na náhradu trov kasačného konania zo zákona nárok.

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.